

Advies voor richtlijnen voor de inhoud
van het milieu-effectrapport
Be- en verwerking van chemische
afvalstoffen te Moerdijk
door Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V.

13 juli 1992

424-35

CIP-GEGEVENS KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK, DEN HAAG

Advies

Advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport
Be- en verwerking van chemische afvalstoffen te Moerdijk door
Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V. / [Commissie voor de
milieu-effectrapportage]. - Utrecht : Commissie voor de milieu-
effectrapportage

ISBN 90-5237-391-4

Trefw.: milieu-effectrapportage ; Moerdijk / chemische afvalstoffen
/ Afvalstoffen Terminal Moerdijk.

Aan het College van Gedeputeerde
Staten van Noord-Brabant
Postbus 90151
5200 MC 's-HERTOGENBOSCH

uw kenmerk
174079

uw brief
23 april 1992

ons kenmerk
UI049-92/Vis/hh/424-36

onderwerp
Advies voor richtlijnen voor het MER
be- en verwerking van chemische afvalstoffen
door Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V. te
Moerdijk

Utrecht,
13 juli 1992

Met bovengenoemde brief stelde u, als coördinerende instantie in deze procedure, de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid advies uit te brengen over richtlijnen voor het milieueffectrapport ten behoeve van een be- en verwerkingsinrichting voor chemische afvalstoffen door Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V. te Moerdijk.

Overeenkomstig artikel 41n, lid 1 van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne bied ik U hierbij het advies van de Commissie voor de milieueffectrapportage aan. Voor de inhoud van het advies verwijs ik u naar de samenvatting, waarin de belangrijkste aandachtspunten uit het advies zijn bijeengebracht.

De Commissie hoopt met dit advies een constructieve bijdrage te hebben geleverd aan de totstandkoming van de richtlijnen. Zij zal graag vernemen op welke wijze van haar aanbevelingen gebruik is gemaakt.

ir. K.H. Veldhuis
voorzitter van de werkgroep
m.e.r. Afvalstoffen Terminal Moerdijk

Advies voor richtlijnen
voor de inhoud van het
milieu-effectrapport be- en
verwerking van chemische
afvalstoffen te Moerdijk
door Afvalstoffen Terminal
Moerdijk B.V.

Advies op grond van artikel 41n, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieu-
hygiëne inzake het MER voor be- en verwerking van chemische afvalstoffen te
Moerdijk door Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V.;

uitgebracht aan het College van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant
door de Commissie voor de milieu-effectrapportage; namens deze,

de werkgroep m.e.r. be- en verwerking van afvalstoffen te Moerdijk
te Moerdijk door Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V.

de secretaris

drs. M.J. Visschers

de voorzitter

ir. K.H. Veldhuis

Utrecht, 13 juli 1992

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
SAMENVATTING VAN HET ADVIES	1
1. INLEIDING	5
2. PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUITEN	6
2.1 Motivering van de voorgenomen activiteit	6
2.2 Beleidsuitgangspunten	7
2.3 Besluitvormingsprocedures	8
3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN	9
3.1 De voorgenomen activiteit	9
3.1.1 Algemeen	9
3.1.2 Afvalstoffen; aard en hoeveelheid	9
3.1.3 Aanvoer	10
3.1.4 Acceptatie, registratie en controle	10
3.1.5 Be- en verwerking	11
3.1.6 Produkten en afvalstoffen	11
3.1.7 Transport	12
3.1.8 Bedrijfstijden	12
3.2 Emissies en milieubescherpende maatregelen	12
3.3 Alternatieven en varianten	16
3.3.1 Algemeen	16
3.3.2 Uitvoeringsvarianten	16
3.3.3 Doorzet- en verwerkingsvarianten	17
3.3.4 Het meest milieuvriendelijke alternatief	17
3.3.5 Referentiesituatie	18
4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING	18
5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	20
5.1 Algemeen	20
5.2 Lucht	20
5.3 Oppervlaktewater en waterbodem	21
5.4 Bodem en grondwater	21
5.5 Geluid en trillingen	21
5.6 Bedrijfsstoringen, calamiteiten, interne en externe veiligheid	22
5.7 Flora, vegetatie, cultuurgewassen en ecosystemen	22
5.8 Indirecte milieu-effecten	22
6. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN	22
7. LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE	23

8.	EVALUATIE ACHTERAF	23
9.	SAMENVATTING VAN HET MER	24
10.	VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	24

BIJLAGEN

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 23 april 1992, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen.
2. Openbare bekendmaking in de Staatscourant d.d. 15 mei 1992.
3. Projectgegevens.
4. Lijst van inspraakreactie en adviezen.

SAMENVATTING VAN HET ADVIES

Inleiding (hfdst. 1)

Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V. te Moerdijk is een particulier bedrijf voor de be- en verwerking van hoofdzakelijk chemische afvalstoffen. De bestaande bedrijfsactiviteiten bestaan uit thermische reiniging van verontreinigde grond, afvalwaterzuivering en -slibverwerking, scheepsreiniging, op- en overslag alsmede bewerking en doorvoer van afvalstoffen en zuivere produkten. ATM heeft het voornemen een bewerkingsinstallatie op te richten voor verfafval met een capaciteit van 60.000 ton/jaar. Daarnaast wil het bedrijf de doorzet bij een aantal bestaande bedrijfsactiviteiten vergroten.

Op 29 november 1991 c.q. 12 maart 1992 heeft de Raad van State vergunningen ingevolge de Afvalstoffenwet en de Wet chemische afvalstoffen voor een deel van de bestaande bedrijfsactiviteiten vernietigd. Ter ondersteuning van de aanvragen van de (ontbrekende) vergunningen ingevolge de Wet chemische afvalstoffen (Wca), Afvalstoffenwet (Aw) en Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo), wordt de procedure van een milieu-effectrapportage gevolgd. Dit advies betreft de richtlijnen voor de inhoud van het op te stellen milieu-effectrapport (MER).

Probleemstelling, doel beleid en besluiten (hfdst. 2)

Het MER zal aandacht moeten besteden aan:

- Motivering van de voorgenomen activiteit: plaats in de verwijderingsstructuur van chemisch afval, aanbodscenario's, doelmatigheidstoets, formulering probleemstelling en doel.
- Beleidsuitgangspunten: relevante regelgeving en plannen die invloed uitoefenen op de besluiten waarvoor het MER wordt opgesteld. In aansluiting hierop dienen beoordelingscriteria te worden gegeven, waaraan de alternatieven kunnen worden getoetst.
- Besluitvormingsprocedures ter ondersteuning waarvan m.e.r. wordt uitgevoerd.

Voorgenomen activiteit en alternatieven (hfdst. 3)

Bij de *voorgenomen activiteit* vraagt de Commissie aandacht voor: aard en hoeveelheid te be- en verwerken afvalstoffen, aanvoer, acceptatie, registratie en controle, wijzen van be- en verwerking, ontstaan en afzet van produkten en afvalstoffen, transport en de bedrijfstijden.

Vervolgens dient aangegeven te worden welke emissies optreden en welke maatregelen worden genomen om gevolgen voor het milieu van deze emissies te beperken dan wel te voorkomen. Ook dient ingegaan te worden op de bedrijfsvoering, bedrijfsstoringen, calamiteiten en (externe) veiligheid.

De Commissie draagt bouwstenen aan voor *uitvoeringsvarianten* en voor *doorzet- en verwerkingsvarianten*. Het *meest milieuvriendelijke alternatief* dient in ieder geval aandacht te besteden aan de meest milieuvriendelijke wijze om de verschillende afvalstromen te behandelen. Tenslotte zal de *referentiesituatie* moeten worden beschreven. Als referentiesituatie wordt beschouwd de huidige bedrijfsactiviteiten met

de op dit moment gerealiseerde doorzet, echter zonder de verfbeweringsinstallatie. Daarnaast beveelt de Commissie aan een beknopte beschouwing te geven van de situatie indien het bedrijf haar activiteiten in het geheel niet zou (kunnen) voortzetten.

Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling (hfdst. 4)

De bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling van het milieu als de voorgenomen activiteit niet zou worden ondernomen, dienen als referentiesituatie genomen te worden voor de te beschrijven alternatieven. Het accent zal hierbij dienen te liggen op abiotische aspecten (lucht, bodem, water, geluid en veiligheid).

Gevolgen voor het milieu (hfdst. 5)

Ten behoeve van de vergelijking van de alternatieven zullen de milieugevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven in beeld gebracht moeten worden. Het gaat om:

- Lucht: veranderingen in de luchtkwaliteit en daaruit mogelijk voortvloeiende milieugevolgen.
- Oppervlaktewater en waterbodem: veranderingen in de kwaliteit door lozingen en mogelijke milieugevolgen daarvan.
- Bodem en grondwater: in hoeverre worden bodem en grondwater bedreigd door emissies vanuit de inrichting?
- Geluid en trillingen: immissies op geluid- en trillingsgevoelige objecten e.d.
- Bedrijfsstoringen, calamiteiten, interne en externe veiligheid: hierbij zal aandacht moeten worden besteed aan bijzondere omstandigheden: schatting van de kans op optreden van storingen, calamiteiten en van de omvang van mogelijke gevolgen in dergelijke omstandigheden.
- Flora, vegetatie, cultuurgewassen en ecosystemen; effecten van emissies.
- Indirecte milieu-effecten: milieugevolgen van toepassingen van productie, rest- en afvalstoffen.

Vergelijking van de alternatieven (hfdst. 6)

De milieugevolgen van de alternatieven moeten worden vergeleken met de autonome milieu-ontwikkeling (zie hoofdstuk 4), waarbij een relatie moet worden gelegd naar de overeenkomstig hoofdstuk 2 ontwikkelde beoordelingscriteria.

Leemten in kennis, evaluatie achteraf (hfdst. 7 3n 8)

Het MER moet aangeven welke gevraagde informatie niet kan worden geleverd. Informatie die voor de besluitvorming essentieel kan zijn, zal niet in dit overzicht worden opgenomen. Het is wenselijk dat het MER reeds een aanzet bevat van het (door bevoegd gezag bij de vergunningverlening vast te stellen) evaluatieprogramma.

Samenvatting, vorm en presentatie van het MER (hfdst. 9 en 10)

De samenvatting van het MER zal aan het bevoegd gezag en aan een breed publiek voldoende inzicht moeten geven voor de beoordeling van het MER.

Tenslotte doet de Commissie nog enkele aanbevelingen voor de vorm en de presentatie van het MER.

1. INLEIDING

Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V. te Moerdijk (verder in dit advies ATM genoemd) is een particulier bedrijf voor de be- en verwerking van (vooral chemische) afvalstoffen. De bestaande bedrijfsactiviteiten bestaan uit thermische reiniging van verontreinigde grond, afvalwaterzuivering en -slibverwerking, scheepsreiniging, op- en overslag alsmede bewerking en doorvoer van afvalstoffen en zuivere producten.

ATM heeft het voornemen een bewerkingsinstallatie op te richten voor verfafval.

Op 29 november 1991 heeft de Raad van State de vergunning ingevolge de Afvalstoffenwet (d.d. 20 maart 1989) en de Wet chemische afvalstoffen (d.d. 15 augustus 1990) voor een deel van de bestaande activiteiten vernietigd. De reden van deze vernietiging was het ontbreken van een milieu-effectrapport bij de indiening van de betreffende vergunningaanvragen. Als gevolg van deze uitspraak heeft de Raad van State op 12 maart 1992 ook de uitbreidingsvergunningen ingevolge de Afvalstoffenwet (d.d. 11 december 1990) en de Wet chemische afvalstoffen (d.d. 14 februari 1991) voor het bewaren en verwerken van verfafvalstoffen vernietigd. Hierdoor wordt momenteel slechts een deel van de activiteiten door vergunningen gedekt. Voor de bedrijfsactiviteiten waarvoor vergunningen ontbreken, zullen door de betreffende bevoegde gezagen voor de tussenliggende periode gedoogbeschikkingen worden afgegeven.

Ter ondersteuning van de aanvragen van de (ontbrekende) vergunningen ingevolge de Wet chemische afvalstoffen (Wca), Afvalstoffenwet (Aw) en Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo), wordt de procedure van een milieu-effectrapportage (m.e.r.) gevolgd. Het milieu-effectrapport (MER) is bedoeld om de milieu-effecten van de voort te zetten activiteit en de alternatieven zichtbaar te maken.

Per brief van 23 april 1992 (bijlage 1) stelden Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, als coördinerend bevoegd gezag, de Commissie voor de m.e.r. in de gelegenheid te adviseren over de richtlijnen met betrekking tot het door de initiatiefnemer op te stellen MER. De startnotitie is met ingang van 18 mei gedurende vier weken ter inzage gelegd.

Bijlage 2 bevat de tekst van de openbare bekendmaking in de Staatscourant en bijlage 3 een overzicht van de belangrijkste projectgegevens. Het doel van het advies van de Commissie¹⁾ is de milieu-aspecten van de voorgenomen activiteit af te bakenen en de gewenste inhoud van het MER aan te geven. Hierbij zijn in grote lijnen de inhoudseisen voor een MER volgens artikel 41j van de Wabm gevolgd. Bij de opstelling van het advies heeft de Commissie de via het bevoegd gezag ontvangen

1 Dit advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van deze werkgroep is weergegeven in bijlage 3. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies 'de Commissie' genoemd.

schriftelijke reacties mede in beschouwing genomen. Een overzicht van deze reacties is opgenomen in bijlage 4.

2. PROBLEEMSTELLING, DOEL, BELEID EN BESLUITEN

Artikel 41j, lid 1, onder a van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd"*.

Artikel 41j, lid 1, onder c van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvan het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven"*.

2.1 Motivering van de voorgenomen activiteit

Aanleiding

In het MER dient de historie die is voorafgegaan aan het realiseren van de huidige inrichting te worden beschreven. Daarbij dient te worden ingegaan op de feitelijke situatie ter plaatse op het moment dat de aanvragen die aan de vernietigde vergunningen ten grondslag hebben gelegen, werden ingediend. Voorts dienen de achtergronden te worden beschreven, die aanleiding hebben gegeven tot de vernietiging van de vergunning ingevolge de Afvalstoffenwet en de Wet chemische afvalstoffen voor een deel van de bestaande activiteiten. (Uitspraak Raad van State d.d. 29 november 1991 en 12 maart 1992). In hoeverre zijn bij de betreffende vergunningaanvragen reeds varianten c.q. alternatieven op (onderdelen van) de voorgenomen activiteit in beschouwing genomen?

Overige achtergronden

Ingegaan zal moeten worden op de toegevoegde waarde van de inrichting op de bestaande verwijderingsstructuur van chemisch afval en overige te be- en verwerken afvalstoffen, inbegrepen afvalwater (provinciaal en landelijk). Wordt hierdoor bijvoorbeeld het milieu elders ontlast? Dit zal waar mogelijk met feitelijke gegevens moeten worden onderbouwd.

Daarnaast dient aandacht te worden besteed aan aard en hoeveelheid van te be- en verwerken stoffen. Hiertoe dienen aanbodsscenario's te worden ontwikkeld (minimum-, gemiddelde en maximumprognose). De getallen dienen in het MER in verband te worden gebracht met:

- De huidige situatie en inzichten met betrekking tot preventie, hergebruik en verwerking van chemisch afval.
- Een analyse van aanbod- en verwerkingscapaciteit van de verschillende soorten chemisch afval voor de komende 10 jaar op zowel provinciaal, nationaal en waar relevant internationaal niveau, waarbij wordt aangegeven welke ruimte het bedrijf in zijn huidige en geplande omvang inneemt. Uit de analyse moet blijken of en zo ja welke kritische grenzen in de verwerkingscapaciteit zijn aan te geven

en welke minimum- en maximumomzetvarianten in het MER als reële alternatieven kunnen worden meegenomen. Een toetsing van de voorgenomen verwerkingscapaciteit aan het doelmatigheidsprincipe van afvalverwijdering, is hierbij van belang.

Ook dient aandacht te worden besteed aan maatregelen die worden getroffen indien de verwerking van chemisch afval tijdelijk of langdurig stagneert. Welke waarborgen zijn er voor de continuïteit van de verwerking?

Probleemstelling en doel

In de probleemstelling komen problemen aan de orde die door middel van de activiteit en de voorgenomen capaciteitsuitbreiding kunnen worden opgelost. De uitwerking van de probleemstelling dient objectief en neutraal te worden weergegeven. In de probleemstelling dient de vraag te worden beantwoord wat het effect is op de verwijderingsstructuur voor chemisch afval indien het bedrijf niet meer zou functioneren. De oplossing van de in de probleemstelling aan de orde gestelde problemen dient te worden gevonden binnen de randvoorwaarden van beleid en wetgeving (zie paragraaf 2.2 van dit advies).

Uit de hiervoor aangeduide probleemstelling dient in het MER het doel van het voornemen te worden afgeleid.

2.2 Beleidsuitgangspunten

Het MER moet een overzicht bevatten van de relevante (in ontwikkeling zijnde) regelgeving en plannen alsmede bestuurlijke uitspraken, die invloed uitoefenen op of beperkingen opleggen aan de besluiten waarvoor het MER wordt opgesteld, zoals:

- Plannen op basis van de Wet ruimtelijke ordening, milieubeleidsplannen en -programma's, bijvoorbeeld:
 - Nationaal Milieubeleidsplan;
 - Nationaal Milieubeleidsplan-plus;
 - Nationale Milieuverkenning 2, 1990-2000;
 - Nationale Energie Verkenningen;
 - IPO-aanpak verzurende procesemissies;
 - Provinciaal Milieubeleidsplan;
 - Tweede Afvalstoffenplan van de provincie Noord-Brabant;
 - Derde Nota waterhuishouding;
 - Ontwerp-Waterhuishoudingsplan 1990;
 - Grondwaterbeschermingsplan van de provincie Noord-Brabant;
 - Rijkswaterkwaliteitsplan;
 - Koelwaterbeleid Benedenrivieren;
 - Waterbodempkwaliteit Benedenriviereengebied;
 - beleid c.q. besluiten van zuiveringschappen en waterschappen;
 - beleid inzake bodemsanering in gebruik zijnde bedrijfsterreinen;
 - nationaal en regionaal beleid inzake reiniging verontreinigde grond (waarbij tevens aandacht voor Service Centrum Grondreiniging);
 - beleid inzake waterbodemsanering;
 - Streekplan;

- Bestemmingsplan.
- Van belang zijnde wettelijke regelingen en daarbij behorende besluiten, richtlijnen, circulaire's en overeenkomsten, bijvoorbeeld:
 - Wet geluidhinder (o.a. Geluidzoneringswet industrieterrein Moerdijk);
 - Interimwet bodemsanering;
 - Wet bodembescherming;
 - Notitie inzake preventie en hergebruik van afvalstoffen 1988;
 - Voortgangsrapportage preventie en hergebruik, doorlichting afvalstoffen, fase I;
 - Notitie Bedrijfsinterne Milieuzorg 1990;
 - Besluit aanwijzing chemische afvalstoffen;
 - Post Sandoz richtlijn;
 - Richtlijnen voor opslag gevaarlijke stoffen, chemische afvalstoffen en bestrijdingsmiddelen in emballage, opslag van grote hoeveelheden (richtlijnen 15-2 van de Commissie voor Preventie van Rampen (CPR 15-2));
 - de Richtlijn Verbranden 1989;
 - Actieplan Stank;
 - Votob convenant;
 - Nederlandse Emissie Richtlijnen (NER) Lucht;
 - Koolwaterstoffen (KWS) 2000;
 - provinciale/gemeentelijke verordeningen.
- Relevante in ontwikkeling zijnde regelgeving bijvoorbeeld:
 - Ontwerp-Stortbesluit bodembescherming;
 - Ontwerp-Bouwstoffenbesluit bodem- en oppervlaktewaterenbescherming.
 - Amvb verbranding (in voorbereiding);
 - Voorstel van een richtlijn van de Raad van Europese Gemeenschappen inzake de verbranding van gevaarlijke afvalstoffen (19 maart 1992), ingediend door de Commissie van de Europese Gemeenschappen.

In aansluiting hierop dienen concrete beoordelingscriteria, normen en streefwaarden te worden gegeven, waaraan de in het MER uit te werken alternatieven en varianten kunnen worden getoetst.

Deze criteria moeten voor zover mogelijk worden ontleend aan en in ieder geval worden vergeleken met door de overheid gehanteerde wettelijke regelingen en beleidsnota's, rekening houdend met aanscherpingen, die in de toekomst kunnen worden verwacht.

2.3 Besluitvormingsprocedures

Vermeld dient te worden ten behoeve van welke overheidsbesluiten het MER is opgesteld, door welke overheidsinstanties deze besluiten zullen worden genomen en welke verdere besluiten nog ten behoeve van de uitvoering van het initiatief moeten worden genomen (bouw- en aanlegvergunningen e.d.). Daarbij moet worden bedacht dat als (volgens planning) de vergunningaanvragen april 1993 worden ingediend, vermoedelijk de Wet milieubeheer van kracht zal zijn.

Tevens kan worden beschreven volgens welke procedure en welke tijdsplanning de besluiten zullen worden voorbereid en genomen en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel en informeel betrokken zijn.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

Artikel 41j, lid 1, onder b van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen".

Artikel 41j, lid 3 van de Wabm:

"Tot de ingevolge het eerste lid, onder b, te beschrijven alternatieven behoort in ieder geval het alternatief waarbij de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast."

3.1 De voorgenomen activiteit

In het MER dienen de voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven te worden beschreven en uitgewerkt. Onder de voorgenomen activiteit wordt hier verstaan de lopende activiteit inbegrepen de daarbij voorgestane benutting van de aanwezige verwerkingscapaciteit en de oprichting van de verfbewerkingsinstallatie met een verwerkingscapaciteit van 60.000 ton/jaar.

In het kader van de beschrijving van de voorgenomen activiteit acht de Commissie de hieronder aangegeven onderwerpen voor het MER van belang.

3.1.1 Algemeen

- Duidelijk moet worden aangegeven van welke omzetprognose voor de verschillende be- en verwerkingsinstallaties wordt uitgegaan en welke fasering in de uitvoering wordt beoogd. De voorgenomen verwerkingscapaciteit van de verfbewerkingsinstallatie van 60.000 ton/j betekent een verdubbeling van de capaciteit in de gedoogde situatie (24.000 ton/j). De nieuwe capaciteit dient in het MER wat betreft het doelmatigheidsprincipe van afvalverwerking duidelijk te worden onderbouwd. Dit geldt ook voor de uitbreiding van de capaciteit van de overige be- en verwerkingsinstallaties bij het bedrijf.
- In hoeverre beperkt een grootschalige be- en verwerking en overslag van chemische afvalstoffen het risico en de emissies naar de omgeving ten opzichte van een gedecentraliseerde verwerking?
- In het MER moet een duidelijke plattegrond van de ligging (van de omgeving) van het terrein worden opgenomen, met daarop de aan- en afvoerwegen en de geplande ligging van de diverse bedrijfsonderdelen (gebouwen en installaties).

3.1.2 Afvalstoffen; aard en hoeveelheid

Geef een overzicht van de categorieën afvalstoffen naar aard, hoeveelheid en samenstelling, die in de inrichting worden aangevoerd en de (dis)continuïteit in deze aanvoer, met name in de loop van het jaar.

In verband met de beoordeling van de gevaarsaspecten van opslag en bewerking dient bij het opstellen van het overzicht van de verwachte jaarlijkse aanvoer, voor zover van toepassing, aansluiting gezocht te worden bij de categorie-indeling die wordt gehanteerd in de Wet milieugevaarlijke stoffen.

Voor zover bovengenoemde categorisering niet afdoende is, kan gebruik worden gemaakt van de categorie-indeling van de LWCA (Landelijke Werkgroep Chemische Afvalstoffen).

Geef voor elk van deze categorieën aan welke fractie van de verwachte jaarlijkse aanvoer halogeenhoudend is; dit in verband met het mogelijk ontstaan van toxische verbrandingsprodukten. Dit is onder meer van belang bij het gebruik van substituut brandstof. Maak daarbij binnen die categorieën onderscheid in particulier, bedrijven en overheid(sbedrijven).

3.1.3 **Aanvoer**

Geef aan uit welke gebieden deze afvalstoffen afkomstig zijn. Geef de verdeling van het ophaalgebied voor chemische afvalstoffen in rechten plichtgebieden aan. Maak inzichtelijk in hoeverre er garanties zijn voor een blijvende aanvoer. Geef daarbij een prognose op korte termijn (voor de komende 5 jaar) ten aanzien van eventuele wijzigingen van stromen.

3.1.4 **Acceptatie, registratie en controle**

Geef aan volgens welke criteria de inkomende stromen afvalstoffen worden gecontroleerd en op welke wijze de controle plaatsvindt. Geef de registratiemethode van de aangevoerde afvalstoffen aan. Geef bij de acceptatieprocedure aan of deze getoetst is met behulp van een externe audit of door controle van overheidswege (bijvoorbeeld door de afdeling Handhaving Wca). Wat is hiervan het resultaat?

Geef aan op welke wijze het acceptatiebeleid kenbaar is (gemaakt aan) bij de toeleveranciers. Welke maatregelen worden getroffen indien bij de controle blijkt dat een partij of produkt niet binnen het acceptatiebeleid valt en welke voorzorgen worden genomen met het oog op onvoorziene bijmengingen bijvoorbeeld met radioactieve stoffen?

Geef aan of de inrichting over een eigen (intern) laboratorium ten behoeve van analyse van afvalstoffen en produkten beschikt. Zo ja, vermeld welke analyses hier zullen worden uitgevoerd.

Geef in een stroomschema aan op welke wijze de acceptatieprocedure van aangeboden chemisch afval verloopt.

3.1.5

Be- en verwerking

Geef aan op welke wijzen de onderscheiden categorieën afvalstoffen binnen de inrichting worden be- en/of verwerkt²]. Maak daarbij onderscheid in de activiteiten:

- opslaan (na aanvoer en na bewerking), wijze van opslag en (buffer)-capaciteit van de opslag;
- sorteren;
- intern transport;
- anderszins bewerken;
- en verwerken.

Beschrijf de onderscheiden installaties en geef de verwerkingscapaciteit per installatie. Geef aan welke relatie tussen de be- en verwerkingsprocessen c.q. -installaties en de acceptatiecriteria bestaat. De keuze van de opzet van de be- en verwerkingsprocessen dient te worden gemotiveerd met een weergave van de stand der techniek op het gebied van chemische afvalverwerking. Geef de resterende levensduur per installatie aan. In dit kader is het van belang de overwegingen duidelijk te maken die geleid hebben tot de keuze van de opbouw en het algehele technisch ontwerp van de nagenoeg voltooide verbewerkingsinstallatie.

Geef een overzichtstekening waarin staat aangegeven waar de chemische afvalstoffen en produkten uit de verschillende eerder genoemde categorieën zijn opgeslagen. Geef ook aan hoe de verschillende categorieën afvalstoffen en produkten fysiek van elkaar zijn gescheiden.

Geef aan welke grond- en hulpstoffen (chemicaliën) worden gebruikt bij de verschillende be- en verwerkingsprocessen.

Geef aan welke chemische afvalstoffen er per verwerkingsproces kunnen worden verwerkt (input) en welke produkt- en afvalstromen hierbij ontstaan (output). Maak hierbij waar mogelijk gebruik van stofbalansen en processchema's. Zowel voor de input als de output moet de chemische en fysische samenstelling worden aangegeven.

Geef bij het lossen en reinigen van schepen duidelijk aan op welke wijze dit plaats vindt en hoe de controle hierop plaats vindt. Welke normen en richtlijnen zijn hierop van toepassing en hoe wordt hieraan voldaan?

Geef aan in hoeverre aandacht wordt besteed aan mogelijkheden op het gebied van energie-extensivering van de diverse bedrijfsonderdelen. Zo speelt energie-extensivering een rol bij de keuze tussen het oprichten van een REOX-installatie ten opzichte van bijvoorbeeld actief koolfilters ten behoeve van de beperking van de procesemissies.

3.1.6

Produkten en afvalstoffen

Geef een overzicht van de categorieën (afval)stoffen naar aard en hoeveelheid, die op de inrichting ontstaan en die de inrichting verlaten, zowel vaste als vloeibare (afval)stoffen. Schenk daarbij aandacht aan de chemische en fysische samenstelling en de milieubezwaarlijkheid

2 Hierbij worden ook op- en overslag en de reinigingsactiviteiten begrepen.

(met name toxiciteit) van de onderscheiden stromen en deel ze in in de categorieën produkt, nuttige reststof, afvalstof en chemische afvalstof. Geef dit overzicht voor de korte (komende 5 jaar), middellange (10 jaar) en, voor zover mogelijk, lange (20 jaar voor te voorziene categorieën afvalstoffen) termijn.

Geef voor de chemische afvalstoffen die binnen dan wel buiten de inrichting als vervangende brandstof (zogenaamde substituut brandstof) worden gebruikt, aan of er voorwaarden zullen worden gesteld om te werkstelligen dat het gebruik van de brandstof op een milieuverantwoorde wijze zal plaatsvinden.

Geef afzetscenario's voor de eindprodukten uitgaande van:

- bestaande mogelijkheden;
- toekomstige mogelijkheden met optimale nuttige toepassing;
- het bevorderen van mogelijkheden voor nuttige aanwending van produkten of reststoffen.

Geef van de afvalstoffen verder:

- de wijze van opslag en eventuele verwerking;
- de eindbestemming en eindverwerking (verbranden, storten, hergebruik).

Op welke wijze is controle op het in de handel brengen van eindprodukten gerealiseerd? Op welke manier is bij het verhandelen van eindprodukten en de externe verwerking van afvalstoffen de milieu-aansprakelijkheid vastgelegd?

3.1.7 **Transport**

Geef een beeld van de vervoersstromen (zowel over de weg, als over het spoor en het water) van en naar de verwerkingsinrichting. Relateer deze vervoersstromen aan de totale vervoersstromen op de – ten behoeve van de activiteiten – gebruikte aanvoerwegen op het industrieterrein.

3.1.8 **Bedrijfstijden**

Geef de tijden (op een dag en in de week) waarop de afzonderlijke bedrijfsonderdelen in werking zijn.

3.2 **Emissies en milieubescherpende maatregelen**

Algemeen

Van de sectorale milieubescherpende maatregelen dienen tevens de bredere milieu-implicaties, waaronder de energie- en CO₂-consequenties, te worden beschreven.

Bodem, grondwater, oppervlaktewater en waterbodem

- Emissies van schadelijke stoffen naar bodem en grondwater die worden verwacht. Hierbij kan bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van de door VROM uitgebrachte "Methodiek voor de Bepaling van het Risico van Bodemverontreiniging door Bedrijven" (het zogenaamde IBC-document).
- Mogelijke perforatie van stagnerende bodemlagen door aanleg van bodemfundatie.

- Kwaliteit van het rioleringsstelsel in relatie tot het risico op lekkages naar bodem en grondwater.
- Maatregelen die worden genomen om te voorkomen dat afwatering van in percolerend regenwater opgeloste verontreiniging uit materiaal (bij opslag, be- of verwerking en tijdens transport) plaatsvindt naar de bodem, aangrenzende terreinen en oppervlaktewater.
- Bodembeschermende voorzieningen die worden aangebracht; wijze van controle bij de aanleg en tijdens het gebruik van bodembeschermende voorzieningen.
- Wijze waarop wordt voorkomen dat bij de eventuele aan- en afvoer over water en overslag van materiaal de waterbodem en het oppervlaktewater worden verontreinigd.
- Opvangvoorzieningen voor lek- en morsverliezen en calamiteuze produktverliezen, zowel bij de procesinstallaties als in de opslagruimten; voorzieningen voor en capaciteit van de opvang van bluswater (vergelijk CPR 15-2).

Luchtverontreiniging

- Aard en hoeveelheid van uitstoot van luchtverontreinigende stoffen (SO₂, NO_x, CO, HCl, F, CN, Hg, zware metalen, CxHy, benzeen, acrylaten, PAK's, dioxines en (andere) prioritaire stoffen) van de verschillende bedrijfsinstallaties bij normale omstandigheden, bij storingen en bij calamiteiten per bron. Dit geldt voor zover mogelijk ook voor diffuse emissies. Een totaaloverzicht dient te worden gegeven.
- Een opgave van de geuruitworp vanuit de verschillende potentiële stankbronnen, waaronder ontgassen van schepen, de waterzuiveringsinstallatie en de opslagtanks.
- Een opgave van de stofuitworp vanuit de thermische grondreinigingsinstallatie, de REOX unit (regeneratieve oxydatie unit) en ten gevolge van opslag en transport (shovelbedrijf) van gereinigde grond.
- De proces- c.q. verbrandingscondities (verblijftijd, temperatuur, etc.) die van belang zijn voor de uitworp van de thermische grondreinigingsinstallatie.
- Maatregelen/voorzieningen die worden getroffen om de mate van uitworp en verspreiding van luchtverontreinigende stoffen te beperken.
- Welke bronnen worden op de REOX installatie aangesloten en hoe (effectief) worden de vrijkomende dampen bij het schoonmaken van schepen verzameld?
- Rendement van de diverse lucht- en stofafzuigsystemen (effectiviteit beheersing luchtstromen)

Geluidproductie en trilling

- Gemiddelde en maximale immissie-relevante bronsterkten van het bedrijf als geheel.
- De bronsterkte (in dB(A)) van de verschillende geluidproducerende bronnen.
- De bedrijfstijden/werkingstijden van de verschillende geluidbronnen.

- Akoestische voorzieningen die (indien nodig kunnen) worden getroffen om de geluidproductie te beperken (afschermingen, omkastingen, bedrijfsduurbeperingen etc.).

(Afvval)water

Geef aan welke stromen afvalwater (incl. was- en hemelwater) worden geproduceerd³] en geef van ieder van die stromen aan:

- voorzieningen die worden getroffen om te voorkomen dat verontreiniging van (afval)water ontstaat; wijze waarop de hoeveelheid afvalwater wordt beperkt;
- welke samenhang bestaat er tussen de diverse afvalwaterbehandelingsinstallaties, hoe is de capaciteit van de diverse onderdelen op elkaar afgestemd?;
- herkomst, samenstelling⁴] en debiet (inclusief eventuele schommelingen of ontwikkelingen in aanbod en samenstelling);
- opvang en behandeling (te hanteren besliscriteria ten aanzien van de behandeling, zuiveringsrendement van zuiveringsmethode o.a. ook met betrekking tot toxiciteit); in hoeverre is ontgifting bij ONO-behandeling⁵] een gevolg van scheiding van de giftigheid over de vaste en vloeibare fase en van chemische oxidaties/reducties en precipitaties en dergelijke; in hoeverre is deze ontgifting (in het milieu) onomkeerbaar?
- waar welke afvalwaterstromen (hoeveelheid, lozingsconcentraties en piekconcentraties) worden geloosd en van welke andere afvoer van afvalwater sprake is (hoeveelheid, samenstelling, bestemming); geef in dit verband o.a. aan hoe het rioleringsstelsel is ingericht; geef aan hoe het goed functioneren van het rioleringsstelsel wordt gewaarborgd;
- de grootte van de emissie van rioolwater naar het oppervlaktewater bij het overstorten;
- voorzieningen die worden getroffen ter controle van afvalwater na behandeling en vóór lozing op het riool, c.q. de biologische zuiveringsinstallatie c.q. het oppervlaktewater, met name op (eco)toxiciteit voor biologische zuiveringsprocessen en aquatische organismen en zo mogelijk op (bio)persistentie;
- de verschillende rendementen van (voor)behandeling c.q. zuivering alsmede de samenstelling van het influent en het effluent; geef hierbij aan de spreiding in de concentraties van influent en effluent. Geef de hoeveelheid, samenstelling en bestemming van de gevormde residuen;
- wijze van opvang, eventuele zuivering en/of lozing bij calamiteiten en storingen.

3 Zie ook inspraakreactie nr. 2.

4 Onder andere toxiciteit, zware metalen en temperatuur(verhoging).

5 ONO: ontgiften, neutraliseren en ontwateren.

Afvalstoffen

- Wijze waarop wordt getracht het ontstaan van (schadelijke, onbruikbare) afvalstoffen tijdens het verwerkingsproces te beperken.
- Wijze waarop nuttige toepassing of hergebruik wordt bevorderd.

Bedrijfsstoringen, calamiteiten en (externe) veiligheid

Geef een beeld van de diverse typen storingen en calamiteiten die kunnen optreden met een schatting van de kans dat ze optreden.

Besteed hierbij aandacht aan brand (inclusief het ontstaan van toxische verbrandingsprodukten), explosies, lekkage van toxische vloeistoffen en het vrijkomen van toxische gassen/dampen.

Geef aan welke maatregelen worden getroffen om storingen en calamiteiten te voorkomen dan wel om de gevolgen ervan te beperken.

De Commissie acht het in dit kader van belang in te gaan op de storingsgevoeligheid van de REOX-installatie, met name in geval van afgasstromen die verontreinigingen bevatten. Ingegaan dient te worden op de oorzaak van een dergelijke storing, de kans hierop (uitvalpercentage), de consequenties voor de bedrijfsvoering (bijvoorbeeld voor het schoonmaken van schepen bij uit bedrijf zijnde REOX unit) en mogelijke procesemissies naar het milieu.

Geef aan welke veiligheidsvoorzieningen worden getroffen voor de opslag en/of verwerking van gevaarlijke afvalstoffen; denk hierbij aan het explosievrij uitvoeren van opslagruimten en installaties, brandpreventieve maatregelen (gescheiden opslag, compartimentering) en brandbestrijdingsmaatregelen. Geef aan waar en welke typen blusinstallaties worden aangebracht. Geef aan of er een bedrijfsnoodplan of een evacuatieplan is, dat getoetst is door brandweer en provincie.

Bedrijfsvoering, milieuzorg en controle

Op welke wijze is de interne milieuzorg binnen het bedrijf georganiseerd? In hoeverre is in het bedrijf een milieuzorgsysteem geïmplementeerd. Heeft het bedrijf een milieubeleidsverklaring c.q. milieubeleidsplan opgesteld? Zo ja, vermeld de milieudoelstellingen.

Vermeld de resultaten van gehouden veiligheids- en milieu-audits. Wat zijn hierbij de positieve en negatieve bevindingen bij de toetsing van organisatorische, administratieve en milieutechnische aspecten van de bedrijfsvoering die uit milieu-oogpunt van belang zijn? Wat zijn de resultaten van de toetsing van de diverse bedrijfsonderdelen aan wettelijke eisen en vergunningvoorschriften? Op welke wijze worden aanbevelingen van gehouden audits geëffectueerd?

Geef aan hoe de ongevallenbestrijding binnen het bedrijf is geregeld en wat de relatie is met de plaatselijke brandweer, politie en dergelijke. Indien een Bedrijfsnoodplan c.q. Extern Veiligheidsrapport (EVR) aanwezig is kan hiernaar worden verwezen.

Op welke wijze wordt via metingen (monitoring) de invloed van het bedrijf op de diverse milieucomponenten gecontroleerd? Worden er bijvoorbeeld metingen gedaan aan peilbuizen in het grondwater (zo ja, geef de monsterpunten aan) en/of metingen aan concentraties in uitgestoten lucht?

3.3 Alternatieven en varianten

3.3.1 Algemeen

Beschrijf varianten die mogelijk zijn met betrekking tot de activiteit en de voor- en nadelen die hieraan uit milieu-overwegingen zijn verbonden. Alternatieven en combinaties van varianten, die mogelijk gunstige perspectieven bieden voor het milieu dienen zo concreet en kwantitatief mogelijk te worden behandeld voor wat betreft de gevolgen voor het milieu. In ieder geval dient een meest milieuvriendelijk alternatief te worden ontwikkeld. Verder dient de selectie die leidt tot het voorkeursalternatief inzichtelijk te worden gemaakt.

De volgende alternatieven en varianten lijken naar het oordeel van de Commissie in het kader van dit MER relevant:

3.3.2 Uitvoeringsvarianten

Varianten gericht op het beperken van de schadelijke milieu-effecten van de aanwezige installaties met betrekking tot bodemverontreiniging, waterverontreiniging, geluid, luchtverontreiniging en veiligheid. De Commissie beveelt aan om hierbij in ieder geval aan de volgende aspecten aandacht te besteden:

- Varianten met betrekking tot een brongerichte aanpak van het ontstaan van afvalstoffen binnen het bedrijf (afvalpreventie en vermindering procesemissies door procesgeïntegreerde maatregelen).
- Varianten met betrekking tot scheiding van binnengekomen afvalstromen (o.a. oplosmiddelen).
- Varianten met betrekking tot het beperken van luchtverontreinigingen, zoals:
 - het modificeren van de thermische grondreinigingsinstallatie waarbij wordt voldaan aan uitlaatconcentratienormen van de Richtlijn Verbranden 1989, inclusief die voor NO en CO, bijvoorbeeld door toepassing van natte gaswassing en ^xwijziging van verbrandingscondities (verblijftijd);
 - het aanbrengen van aanvullende voorzieningen om te voldoen aan de normeringen vastgelegd in het Actieplan Stank, waarbij geen stankverspreiding buiten de terreingrens ontstaat;
 - gesloten opslag van gereinigde grond en alternatieven voor shovelbedrijf ter beperking van de stofuitworp.
- Varianten met betrekking tot het ontstaan, de behandeling en lozing van de diverse (afval)waterstromen, zoals scheiden of isoleren van verschillende terreingedeelten, verschillende zuiveringsmethoden, verschillende typen rioleringsstelsel, met name erop gericht de hoeveelheid en mate van verontreiniging van het afvalwater te beperken.
- Varianten met betrekking tot energie-extensivering van de bedrijfsvoering. In dit kader valt onder meer de toepassing van warmtekrachtkoppeling.
- Varianten met betrekking tot vervoersmiddelen en vervoersstromen per deelactiviteit.

- Varianten met betrekking tot het voorkomen van bodem- en grondwaterverontreiniging, zoals:
 - het vloeistofdicht uitvoeren van vloeren op het gehele terrein of in ieder geval op die plaatsen waar gelost en geladen wordt en op de transportroutes op het terrein;
 - het effectief opvangen van (verontreinigd) bluswater.
- Varianten met betrekking tot de aanpak van de sanering van de huidige bodem- en grondwaterverontreiniging en mogelijke waterboderverontreiniging.
- Varianten met betrekking tot brandpreventieve en -repressieve maatregelen zoals:
 - het volledig brandwerend uitvoeren van gebouwen;
 - het aanbrengen van automatische brandblusinstallaties in gebouwen en opslagplaatsen.
- Varianten gericht op verdergaande verwerking van afvalstoffen, b.v. elektrolyse, nat-chemische processen, destillatie, selectieve precipitatie, hydrometallurgische processen, hyperfiltratie, waardoor de kwaliteit van de reststoffen na bewerking toeneemt en hergebruik van componenten wordt bevorderd. Daarbij dient tevens te worden aangegeven in hoeverre PCB-houdende olie kan worden behandeld met het natriumproces van Degussa als alternatief voor afvoer naar derden.

3.3.3 Doorzet- en verwerkingsvarianten

- Varianten aangaande de voorgenomen doorzet en verwerkingscapaciteit, onder meer gericht op de verfbewerkingsinstallatie.
- Varianten met betrekking tot andere accenten in de aard van de te verwerken stoffen.

3.3.4 Het meest milieuvriendelijke alternatief

Dit meest milieuvriendelijke alternatief heeft betrekking op de proceskeuze en het ontwerp van de installaties met een maximale toepassing van de beste bestaande technieken en (preventief werkende) milieubescherpende maatregelen (zie 3.2 en 3.3). Hieronder worden tevens verstaan maatregelen van logistieke en organisatorisch-operationele aard. In principe kan dit alternatief worden beschouwd als een combinatie van de meest milieuvriendelijke varianten, gecombineerd met nadere milieubescherpende maatregelen. De Commissie beveelt aan per deelactiviteit de meest milieuvriendelijke variant te beschrijven. Daarbij moet worden aangegeven welke consequenties die variant heeft voor de milieuvriendelijke varianten van andere deelactiviteiten.

In de beschrijving van het meest milieuvriendelijke alternatief moet in ieder geval aandacht worden besteed aan de meest milieuvriendelijke wijze om de verschillende afvalstromen te behandelen; hierbij kan gezamenlijke behandeling van een aantal (met name waterige) afvalstromen (op fysisch-chemische wijze) en de gezamenlijke behandeling van alle afvalstromen worden afgezet tegen separate behandeling van elk afval (monoslib) (onder andere tegen de achtergrond van de stelregel: "dilution is no solution for pollution").

In het kader van het meest milieuvriendelijke alternatief verdient het aanbeveling inzicht te geven in de opbouw van de voorgestane verwerkingstarieven in relatie tot de (regionaal, provinciaal c.q. interprovinciaal) vast te stellen tariefstructuur. Op deze wijze kan inzichtelijk worden gemaakt in hoeverre verwerkingstarieven ruimte bieden voor milieu-investeringen en wat de realiteitswaarde is van het gekozen meest milieuvriendelijke alternatief.

3.3.5

Referentiesituatie

Als referentiekader dient in het MER de te verwachten ontwikkeling van het milieu te worden beschreven als de voorgenomen activiteit noch de alternatieven worden ondernomen. In dit geval, waarin sprake is van een reeds lopende activiteit en een verdere benutting van de aanwezige verwerkingscapaciteit, is het reëel de bestaande situatie met de op dit moment gerealiseerde doorzet en de voortzetting daarvan als referentiekader te gebruiken voor alternatieven/varianten. Naar de mening van de Commissie maakt de verbewerkingsinstallatie geen onderdeel uit van de referentiesituatie. De referentiesituatie dient als uitgangspunt genomen te worden voor de beschrijving van de bestaande (huidige) toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan (zie hoofdstuk 4 van dit advies).

Daarnaast beveelt de Commissie aan een beschouwing te geven van de situatie die zou ontstaan indien het bedrijf haar activiteiten in het geheel niet zou (kunnen) voortzetten. Volstaan kan worden met een beknopte doch duidelijke beschrijving van effecten op de afvalverwijderingsstructuur van chemisch afval en overige bij het bedrijf be- en verwerkte afvalstoffen en de gevolgen daarvan voor het milieu. Hierbij valt te denken aan de effecten van het ontbreken van mogelijkheden voor grondreiniging, scheepsreiniging, afvalwaterzuivering e.d.

4. BESTAANDE MILIEUTOESTAND EN AUTONOME ONTWIKKELING

Artikel 41j, lid 1, onder d van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen"*.

Beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de autonome ontwikkeling daarvan is in het MER van belang als referentiesituatie ten opzichte van de te onderzoeken alternatieven.

Bij de beschrijving van de bestaande situatie zal het accent moeten liggen op die aspecten die door de activiteit (kunnen) worden beïnvloed. Gezien de locatie zal het vooral gaan om abiotische aspecten en om die stoffen, die door de verwerkingsinstallaties worden geëmitteerd. Bij het in kaart brengen van de huidige milieusituatie acht de Commissie het van belang optimaal gebruik te maken van in het nabije

verleden verkregen meetresultaten van controle en monitoring. De Commissie acht het van belang om aandacht te besteden aan de bijdrage van de bedrijfsactiviteiten aan de totale milieubelasting van het industrieterrein Moerdijk en aan emissie van bedrijven in de omgeving in verband met cumulatieve effecten.^{6]}

De Commissie vraagt in het MER voor de volgende aspecten van het studiegebied de aandacht:

- Luchtkwaliteit en mogelijk aanwezige uitstoot van toxische bestanddelen zoals polycyclische aromaten en dioxinen; achtergrondniveaus luchtverontreinigende componenten (o.a. stofdeeltjes, stank, koolwaterstoffen, verzurende stoffen en geurveroorzakende stoffen).
- Bodem-, grondwater-, oppervlaktewater- en waterbodempkwaliteit, c.q. kwantiteit. De huidige grootte en omvang van de bodem- en grondwaterverontreiniging ter plekke van het bedrijfsterrein dient op overzichtelijke wijze in kaart te worden gebracht. De risico's voor volksgezondheid en milieu als gevolg van deze verontreiniging dienen te worden aangegeven. De kwaliteit van de waterbodem grenzend aan het bedrijfsterrein dient te worden aangegeven. Hierbij zijn met name de locatie van de scheepsreiniging en overslag alsmede (voormalige) lozingspunten van afvalwater en effluent van de afvalwaterzuivering van belang.
Ingegaan dient te worden op de huidige effecten van de bestaande lozingen van koel- en afvalwater, alsmede de onttrekkingen ten behoeve van koelwater en waterwinning.^{7]}
- Geluidcontouren op grond van de zonering industrielawaai rond het bedrijfsterrein en het industriegebied.
- Zonering ten aanzien van de externe veiligheid.
- Gevoelige objecten (bestaand en voorgenomen) in de directe omgeving van de locatie^{8]}.

Het is van belang het kaartmateriaal bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu in het MER te presenteren op een gedetailleerde schaal, bijvoorbeeld 1:5.000 voor de locatie zelf, 1:10.000 voor de naaste omgeving en 1:25.000 voor de ruimere omgeving.

6 Zie ook inspraakreactie nr. 1, bijlage 4

7 Zie ook inspraakreactie nr. 2, bijlage 4.

8 Onder gevoelige gebieden kunnen worden begrepen: woongebieden, ecologische waardevolle gebieden of situaties, stiltegebieden, recreatiegebieden, waterwingebieden, cultuurhistorische en archeologische objecten die vooral gevoelig zijn voor verontreiniging via het grond- en oppervlaktewater en/of via de lucht.

5. GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

Artikel 41j, lid 1, onder e van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: "een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven".

5.1 Algemeen

- De beschrijving van de milieu-effecten van de voorgenomen activiteiten, onderscheiden naar de verschillende fasen, en alternatieven in de verschillende fasen zal moeten resulteren in een vergelijking tussen de verschillende alternatieven/varianten (zie hoofdstuk 6).
- Bij de beschrijving moeten worden onderscheiden: positieve en negatieve effecten, tijdelijke en permanente effecten en pas op langere termijn waarneembare effecten.
- Het gaat niet alleen om de relatieve bijdrage (ten opzichte van hoge achtergrondniveaus), maar ook om de absolute bijdrage.
- Onderscheid moet worden gemaakt naar aanleg, gebruik/beheer en afbraak van de installaties en constructies.
- De te verwachten effecten moeten zoveel mogelijk in hun onderlinge samenhang worden beschouwd en dienen steeds te worden gerelateerd aan de bestaande toestand en de autonome ontwikkeling van het milieu.
- De gebruikte methoden en modellen moeten worden beschreven, met daarbij de mate van hun betrouwbaarheid. Tevens zal een indicatie behoren te worden gegeven van de variatie in de voorspellingsresultaten die kan worden verwacht als gevolg van onzekerheden en onnauwkeurigheden in de methoden en modellen. Bij onzekerheid over het wel of niet optreden van effecten moet behalve de meest waarschijnlijke ontwikkeling ook de slechtst denkbare situatie worden beschreven.

In de volgende paragrafen wordt aangegeven waaraan het MER naar de mening van de Commissie aandacht zou moeten schenken.

5.2 Lucht

Een beschrijving dient plaats te vinden van verwachte veranderingen in de luchtkwaliteit bij de onderscheiden alternatieven en daaruit mogelijk voortvloeiende milieugevolgen (w.o. ook als gevolg van depositie van schadelijke stoffen). Hierbij moet in ieder geval aandacht worden besteed aan:

- de invloed van de toename van het aantal vervoersbewegingen op de luchtkwaliteit in het studiegebied;
- de geurverspreiding: de geuremissies die vrijkomen tijdens het laden en lossen, tijdens de opslag en bij de afvalwaterzuivering zullen, indien mogelijk, kwantitatief moeten worden weergegeven met hun effecten op de omgeving, overeenkomstig de vigerende geurnorme-

ring (zie Nederlandse Emissie Richtlijnen bijlage 2), waarbij tevens de invloed op nabijgelegen geurgevoelige industrie moet worden beoordeeld;⁹]

- de belangrijkste componenten die worden geëmitteerd tijdens de overslag en be- en verwerking van het chemisch afval. Voor de relevante componenten die vrijkomen dient een beschrijving te worden gegeven van de jaargemiddelde en relevante percentielconcentraties op leefniveau.

5.3 Oppervlaktewater en waterbodern

Welke verandering in de kwaliteit van waterbodern en oppervlaktewater vloeit voort uit de te verwachten lozingen (gezien hoeveelheid en samenstelling) bij de onderscheiden alternatieven? Wat zijn de effecten van de inname van oppervlaktewater ten behoeve van koelwater en de lozing van koelwater (door variaties in druk, temperatuur en/of mechanische effecten) op in water levende organismen? De beschrijvingen kunnen plaatsvinden tegen de achtergrond van de basiskwaliteit/de algemene milieukwaliteit.

Wat zijn de (mogelijke) directe en indirecte negatieve milieu-effecten van de lozingen.

5.4 Bodern en grondwater

In hoeverre worden bodern en grondwater bedreigd door emissies vanuit de inrichting (doordringing in bodern, verontreiniging grondwater)?

Wat zijn de gevolgen van eventuele grondwateronttrekkingen voor het milieu?

Wat zijn de effecten op de grondwaterkwaliteit van in de toekomst uit te voeren grondwatersanering?

5.5 Geluid en trillingen

Geef de optredende immissie op omliggende geluid- en trillingsgevoelige objecten en de contour van de 50 dB(A) etmaalwaarde.

Geef aan hoe vaak naar verwachting het maximale geluidniveau zal worden overschreden. Welke akoestische ruimte resteert voor nieuwe activiteiten binnen de grenswaarden van het gehele industrieterrein?

Geef de bijdrage van de relevante bronnen aan het geluidniveau aan bij normale en bijzondere omstandigheden zoals piekbelasting bijvoorbeeld bij laden en lossen etc. Wat is de bijdrage van het vrachtverkeer van en naar de inrichting aan de reeds heersende verkeersgeluidbelasting nabij de ontsluitingsweg(en) van het industrieterrein?

⁹ Zie ook inspraakreactie nr. 1, bijlage 4.

5.6 Bedrijfsstoringen, calamiteiten, interne en externe veiligheid

Geef een beschrijving van ongewone voorvallen, waaronder mede worden verstaan bedienings- en operationele fouten, een schatting van de kans dat deze voorvallen zich voordoen en een schatting van de omvang van de gevolgen, zoals gevaar, schade en/of hinder ten gevolge van explosies, brand (bluswater), het vrijkomen van schadelijke stoffen in de lucht, het oppervlaktewater of de riolering etc. bij de verschillende alternatieven. In dit kader dient analoog aan geluidhinder een zonering te worden aangegeven.

Bij het inschatten van de kans op een bepaald ongeval kan gebruik worden gemaakt van faalgegevens voor installaties en/of componenten (failure rates, failure frequencies) en van beschrijvingen van ongevallen met soortgelijke bedrijven of installaties (literatuur of databanken, bijvoorbeeld TNO Ongevallendatabank FACTS).

Behandel de veiligheids- en gezondheidsrisico's van werknemers tijdens normale bedrijfsomstandigheden en calamiteiten.

5.7 Flora, vegetatie, cultuurgewassen en ecosystemen

Geef aan of en zo ja in welke mate er effecten van emissies zijn op gevoelige objecten zoals flora, vegetatie, ecosysteemtalen en landbouwgewassen.

5.8 Indirecte milieu-effecten

Het realiseren van de voorgenomen activiteit impliceert het ontstaan van produkten, rest- en afvalstoffen; een aantal daarvan vormt, gezien de kwantiteit en de kwaliteit, een potentieel milieuprobleem. In het MER zullen de milieu-effecten van de diverse toepassingen van produkten, rest- en afvalstoffen, alsmede van het storten of anderszins verwerken daarvan kwalitatief en kwantitatief moeten worden beschreven.

Kunnen effecten worden verwacht die van invloed zijn op andere typen bedrijven in de omgeving?

6. VERGELIJKING VAN DE ALTERNATIEVEN

Artikel 4 1j, lid 1, onder f van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een vergelijking van de ingevolge onderdeel d beschreven te verwachten ontwikkeling van het milieu met de beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit, alsmede met de beschreven gevolgen voor het milieu van elk der in beschouwing genomen alternatieven"*.

De verschillende alternatieven en varianten moeten ten aanzien van de milieugevolgen worden vergeleken met als referentiesituatie de ontwikkeling van de bestaande toestand van het milieu in de situatie waarbij

de huidige activiteit wordt voortgezet zoals ze nu wordt uitgevoerd (dit wil zeggen zonder verbouwing, zie paragraaf 3.3.5).

Van belang is dat een relatie wordt gelegd naar de in hoofdstuk 2 ontwikkelde beoordelingscriteria.

Vervolgens dient te worden aangegeven in welke mate elk van de alternatieven naar verwachting kan bijdragen aan de realisering van de doelstellingen.

7. LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE

Artikel 41j, lid 1, onder g van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een overzicht van de leemten in de onder d en e bedoelde beschrijvingen ten gevolge van het ontbreken van de benodigde gegevens"*.

Leemten in kennis en informatie die na de analyse van de milieu-effecten zijn overgebleven en die tot onvolledigheid leiden, moeten in het MER worden genoemd, alsmede de redenen waarom deze leemten zijn blijven bestaan.

Informatie die voor de besluitvorming essentieel zal zijn, kan niet onder leemten in kennis worden aangegeven, maar dient met prioriteit te worden geïdentificeerd en in het MER behandeld.

8. EVALUATIE ACHTERAF

Artikel 41am van de Wabm:

"Het bevoegd gezag dat een besluit heeft genomen, bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport is gemaakt, onderzoekt de gevolgen van de betrokken activiteit voor het milieu, wanneer zij wordt ondernomen of nadat zij is ondernomen."

Artikel 41ak, lid 2 van de Wabm:

"Het bevoegd gezag bepaalt bij het besluit [bij de voorbereiding waarvan een milieueffectrapport moest worden gemaakt] de termijn of de termijnen alsmede de wijze waarop het onderzoek, bedoeld in artikel 41am, zal verrichten."

Artikel 41ap lid 1 van de Wabm:

"Indien uit het in artikel 41am bedoelde onderzoek blijkt dat de activiteit in belangrijke mate nadeliger gevolgen voor het milieu heeft dan welke bij het nemen van het besluit werden verwacht, neemt het bevoegd gezag, indien dat naar zijn oordeel nodig is, de hem ter beschikking staande maatregelen ten einde die gevolgen zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken."

Het bevoegd gezag dient bij de vergunningverlening een *evaluatieprogramma* op te stellen teneinde de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken. Dit evaluatieprogramma houdt rechtstreeks verband met de taak van het bevoegd gezag om de effecten op het milieu te volgen en te kunnen voorzien in aanvullende en mitigerende maatregelen.

Voor zover er een koppeling bestaat tussen de in het MER gepresenteerde informatie en het op te stellen evaluatieprogramma, verdient het aanbeveling dat in het MER reeds een aanzet voor een dergelijk evaluatieprogramma wordt gegeven.

9. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 41j, lid 1, onder h van de Wabm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieu-effectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven"*.

In de samenvatting van het MER zal kort en overzichtelijk de kern van de belangrijkste onderdelen van het MER moeten worden weergegeven. Wat betreft de onderlinge vergelijking van de alternatieven kan dit bijvoorbeeld gebeuren met behulp van tabellen, figuren en kaarten.

De samenvatting dient aan het bevoegd gezag en aan een zo breed mogelijk publiek voldoende inzicht te geven voor de beoordeling van het MER en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en de beschreven alternatieven.

10. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

In verband hiermee beveelt de Commissie aan:

- het MER beknopt van opzet te houden en te beperken tot die informatie, die relevant is voor de te nemen besluiten;
- sterke vereenvoudigingen enerzijds en slechts voor ingewijden toegankelijke vaktaal anderzijds, te vermijden;
- in te gaan op relevante vragen over het project, zoals die uit de inspraakreacties naar voren zijn gekomen;
- afwijkingen van de richtlijnen te motiveren;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzes onderbouwen) niet in het MER zelf, maar in bijlagen op te nemen;
- in het MER een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst op te nemen.

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 23 april 1992, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Provincie
Noord-Brabant

Provinciehuis
Brabantlaan 1
Correspondentie-adres:
Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch
Telefax: 073-123565 Tele: 50796 pbnb

Dienst Waterstaat, Milieu en Vervoer

telefoon 073-812812

Ons kenmerk: 174079
Uw kenmerk : -
Afdeling : BDM
Doorkiesnr.: 812293
Bijlagen : 7
Datum : 23 april 1992
Onderwerp : Startnotitie milieu-effectrapportage Afvalstoffen Terminal Moerdijk (ATM) BV.

Commissie voor de milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
ingekomen:	27 APR, 1992
nummer:	1290-g2
dossier:	424-14/m3
kopie naar:	-Sc-pres-bibl

Geachte commissie,

Ter voldoening aan het bepaalde in de artikelen 41l en 41n van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne doen wij hierbij, mede namens de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, het dagelijks bestuur van het waterschap Hoogheemraadschap West-Brabant en Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland, toekomen zes exemplaren van de startnotitie inzake de milieu-effectrapportage voor het voortzetten van de inrichting voor het thermisch reinigen van verontreinigde grond, afvalwaterzuivering en slibbewerking, scheepsreiniging, op-, overslag, bewerking en doorvoer van afvalstoffen en op-, en overslag en doorvoer van zuivere producten en het oprichten van een verfafvalbewerkingsinstallatie aan de Vlasweg 12 te Moerdijk.

Deze notitie hebben wij op 6 april jongstleden ontvangen van ATM BV te Moerdijk.

Van de ontvangst van de startnotitie zullen wij op 24 april aanstaande mededeling doen in de dagbladders en in de Nederlandse Staatscourant. Een exemplaar van de daartoe strekkende kennisgeving treft u hierbij aan.

Wij verzoeken u ons te adviseren over de te geven richtlijnen inzake de inhoud van het Milieu-effectrapport.

Voor de goede orde tekenen wij hierbij nog aan dat het Milieu-effectrapport zal moeten dienen voor de onderbouwing van door initiatiefneemster in te dienen aanvragen om vergunning ingevolge de Afvalstoffenwet, de Wet verontreiniging oppervlaktewater en de Wet chemische afvalstoffen.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,
het hoofd van de afdeling Bodem,

ir. F.P. van Schagen.

BIJLAGE 2

Openbare bekendmaking in Staatscourant nr. 93 d.d. 15 mei 1992

Noord-Brabant

Rectificatie kennisgeving milieu-effectrapportage voor Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, de hoofdingenieur-directeur van Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland en het dagelijks bestuur van Hoogheemraadschap West Brabant maken het volgende bekend.

Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V. (A.T.M.) heeft op 6 april 1992 een startnotitie bij ons college ingediend als eerste stap in een procedure die moet leiden tot het opstellen van een milieu-effectrapport voor het voortzetten van bestaande activiteiten te weten:

thermische reiniging van verontreinigde grond;
afvalwaterzuivering en -slibbewerking;
scheepsreiniging;
op-, overslag, bewerking en doorvoer van afvalstoffen (verpakt en in bulk);
op-, overslag en doorvoer van zuivere producten.

Bovendien is A.T.M. voornemens een bewerkingsinstallatie op te richten voor verfafval. Bovengenoemde activiteiten vinden plaats/zullen gaan plaatsvinden aan de Vlasweg 12 op het industrieterrein Moerdijk.

De reden dat A.T.M. een m.e.r.-procedure moet doorlopen is dat de Afdeling Geschillen van Bestuur van de Raad van State op 29 november 1991 de vergunning ingevolge de Afvalstoffenwet uit 1989 en de vergunning ingevolge de Wet chemische afvalstoffen uit 1990 voor een deel van de bestaande activiteiten heeft vernietigd, vanwege het ontbreken van een milieu-effectrapport, waardoor er strijd werd geconstateerd met de Europese richtlijnen met betrekking tot milieu-effectrapportage.

Momenteel wordt dus slechts een deel van de activiteiten door vergunningen gedekt.

Voordat de ontbrekende vergunningen ingevolge de Afvalstoffenwet, de Wet chemische afvalstoffen en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren aangevraagd kunnen worden, dient een milieu-effectrapport te worden opgesteld.

Het milieu-effectrapport is bedoeld om de gevolgen van de (voorgenomen) activiteiten voor het fysieke milieu zichtbaar te maken. Naar aanleiding van de startnotitie, waarin initiatiefnemer (A.T.M.) in grote lijnen aangeeft wat zij voornemens is en de ingekomen reacties moeten door de bevoegde gezagen richtlijnen worden opgesteld.

Abusievelijk heeft er geen publicatie plaatsgevonden op 24 april 1992 in de Nederlandse Staatscourant en de dagbladders. Wel zijn de wettelijke adviseurs bij brief van 23 april 1992 in de gelegenheid gesteld advies uit te brengen over bovengenoemde startnotitie.

Om die reden stellen wij hierbij een ieder, overeenkomstig het bepaalde in artikel 41 n, lid 3 van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne, opnieuw in de gelegenheid opmerkingen te maken over de te geven richtlijnen. De startnotitie ligt daartoe met ingang van maandag 18 mei 1992 gedurende vier weken ter inzage op de gebruikelijke plaatsen en tijden in de gemeentehuizen van: Fijnaart, Hooge en Lage Zwaluwe, Klundert, Oudenbosch, Standdaarbuiten, Strijen (Zuid-Holland), Willemstad en Zevenbergen.

Opmerkingen moeten vóór maandag 15 juni 1992 worden ingezonden aan Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch onder vermelding van kenmerk 172.560. Degene die opmerkingen inzendt kan verzoeken zijn persoonlijke gegevens niet bekend te maken. Voor de goede orde merken wij op dat in deze fase slechts opmerkingen kunnen worden gemaakt betreffende de door de bevoegde gezagen te maken richtlijnen ten behoeve van de inhoud van een milieu-effectrapport.

mei 1992, 's-Hertogenbosch, 's-Gravenhage, Rotterdam, Breda, Gedeputeerde Staten, de Minister, de hoofdingenieur-directeur en het dagelijks bestuur vernoemd.

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V.

Bevoegd gezag: Ministerie van VROM, Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant, Hoogheemraadschap West-Brabant, Rijkswaterstaat directie Zuid-Holland.

Besluit: vergunningverlening ingevolge de Wet chemische afvalstoffen, de Afvalstoffenwet en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren.

Activiteit: Afvalstoffen Terminal Moerdijk B.V. te Moerdijk is een particulier bedrijf voor de be- en verwerking van (vooral chemische) afvalstoffen. Op 29 november 1991 heeft de Raad van State de vergunning ingevolge de Afvalstoffenwet (d.d. 20 maart 1989) en de Wet chemische afvalstoffen (d.d. 15 augustus 1990) voor een deel van de bestaande activiteiten vernietigd. De reden van deze vernietiging was het ontbreken van een milieu-effectrapport bij de indiening van de betreffende vergunningaanvragen. Als gevolg van deze uitspraak heeft de Raad van State op 12 maart 1992 ook de uitbreidingsvergunningen ingevolge de Afvalstoffenwet (d.d. 11 december 1990) en Wet chemische afvalstoffen (d.d. 14 februari 1991) voor het bewaren en verwerken van verfafvalstoffen vernietigd. Hierdoor wordt slechts een deel van de activiteiten door vergunningen gedekt. Gedoogvergunningen voor de betreffende activiteiten worden op korte termijn door de bevoegde gezagsorganen verleend. Ter ondersteuning van de aanvragen van de ontbrekende vergunningen ingevolge de Wet chemische afvalstoffen, Afvalstoffenwet en Wet verontreiniging oppervlaktewateren wordt de procedure van een milieu-effectrapportage (m.e.r.) gevolgd.

Stand van zaken: Per brief van 23 april 1992 stelde het College van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant (coördinerend bevoegd gezag) de Commissie in de gelegenheid advies uit te brengen over de richtlijnen voor het MER. De publicatie van de startnotitie vond plaats in de Staatscourant van 15 mei 1992. Op 3 juni 1992 bracht de werkgroep een bezoek aan de locatie. Op 1 juli vond een bespreking plaats naar aanleiding van een concept van het advies van de Commissie.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. K.H. Veldhuis (voorzitter)

ir. A.H. Dirkzwager

mr. D. Samkalden

ing. W.J. Tichelman (tijdens de richtlijnenfase)

ing. W.G. Been

ir. K. de Winkel

Secretaris van de werkgroep: drs. M.J. Visschers.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cic. m.e.r.
1.	1992-05-22	Tetrapark Moerdijk B.V.	Breda	1992-05-25
2.	1992-06-09	Hoogheemraadschap West-Brabant	Breda	1992-06-12
3.	1992-05-12	Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat, Directie Noord-Brabant	Den Bosch	1992-07-01
4.	1992-06-01	Hoogers Chemisch Afval	Geldrop	1992-07-01
5.	1992-05-24	Vereniging Milieugroep Moerdijk	Moerdijk	1992-07-01
6.	1992-05-21	Gemeente Hooge en Lage Zwaluwe	Hooge Zwaluwe	1992-07-01